

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Het Gheopent Christendom

Hazart, Cornelius

T'Antwerpen, M. DC. LXIV.

Het VI. Capittel. Van de begravenissen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71377)

teghen het gheopende Turckdom. 401
allengkens te winnen/ sijn mede loffelijck behouden
gheweest/ nae dat die reden cesserde.

Dervolghens blijkt upt al het vooz-gaende / dat
het maer ydele praetsens en zijn / die ghy hier upt-
staet teghen de Heydensche Ceremonien / ende name-
lijck teghen het Wij-water: wilt ghy hier van noch
breeder bescheedt hebben/leest mijn besonder Tractaet,
het welck ick van dese materie hebbe laeten in druck
gaen.

HET VI. CAPITTEL.

Van de begravenissen.

Predikant. Pag. 574.

DE *Mahometanen* draghen hare dooden naer 'tgraf, met
aenghesteken fackelen, en kerffen, ghelijck *Gueffarus* ghe-
ruyght met dese woorden: Als jemandt van de *Musulmannen*
sterft, indien het een man is, soo besorghen het lijck de man-
nen, indien een vrouwe, de vrouwen. Sy wasschen het lichaem
en trecken het seer suyver lijnen aen; daer nae draeghen sy het
nae een seker plaetse buyten de stadt. Want 'tis schande in de
Kercken te begraven. Hare Fackel-draghende Munniken gaen
voor aen met keerffen, de singhende Priesters volghen onder-
tusschen achter aen, tot datse tot de plaetse der begravinghe
sijn ghekomen. Dit doen, en verdedighen oock die van de
Roomsche Kercke. Doch beyde hebben sy het van de Heydenen
gheleert, en ontleent.

Antwoorde.

Van waer dese ghewoonte ghekomen is / laet ick
daer / dat weet ick wel / dat sy van de eerste / ende
ouste *Christenen* soo is ghepleeght gheweest / dat
nopt (dat ick weet) semant / als ketterz / de selbe be-
strast / ofte verwozpen heeft. Dese ghewoonte sullen
ons bevestigen / de vermaerste *Leeraers* van de oude
Kere.

Het gheopent Christendom
kercke/ die lanck vooz de tijden van Mahomet hebben
gheleest.

Ten eersten, den H. Gregorius Nazianzenus *byz hondert
saeren vooz Mahomet. Orat. in Casarium*: De Moeder, seyt
hy/ van *Casarius* heeft, op sijn uyt-vaert brandende sackels
ghedraghen.

Item. Orat. 2. in Iulian. Het doot lichaem van *Constan-
tinus* wort met eenen grooten sleyp ghedraghen, met branden-
de wasse kerffen, met de welcke wy Christenen meynen, dat
het Godtvruchtigh vertreck uyt dit leven, moet vereert wor-
den.

Ten tweeden, den H. Gregorius Nyssenus *in vita S. Ma-
crina*: In de uyt-baert van *Macrina*, seyd hy / ginck
voor uyt van weer zijden een groot ghetal van Diakenen, en-
de andere dienaeren, de welcke alle gaende op goede orden,
droeghen wasse kerffen in de handen.

Item. In funere Pulcheria: Op dien tijdt als men de Key-
serinne *Pulcheria* begroef, wierdender van weer zijden menigh-
vuldighe wasse kerffen ghedraghen.

Het selve seyd hy gheschiet te sijn op de uyt-baert
van den Bisschop *Meletius Orat. de Meletio*.

Ten derden, den H. Joannes Chrysofostomus *Hom. 4. in Ep.
ad Rom.* Wy verghefenschappen. seyd hy / de dooden, als
kloecke strijdt-baere mannen, met brandende sackels.

Ten vierden, den H. Hieronymus *in Epitaph. Paula*: Op de
begravenisse van *Paula* droeghen de Bisschoppen lampen, en
brandende wasse kerffen.

Ten vijfden. *Theodoretus lib. 5. Hist. Cap. 36.* Als het lic-
haem van den H. *Chrysofostomus* wiert gebracht naer *Constansino-
pelen* s' hebben de zee met lichten bedeckt.

Wat het singhen van Psalmen aengaet / siet hies
van Nazianzenus *Orat. 2. in Iulian.* Chrysofostomus *Hom. 4. ad
Hebr.* Hieronymus *in vita S. Pauli Erem. & S. Paula, & Fabiola.*
Sulpit. in vita S. Martini: *Dionys. Arcopag. cap. 7. de Eccles.
Hierarch.*

Predikant.

De *Paus-ghefinds*, ende *Mahometanen* hebben 't beyde van
de *Heydens* gheleert, ende onleest, ghelijck blijcken kan
uyt

teghen het gheopende Turckdom. 403

uyt dese woorden vanden wijfen Seneca : *De fackels, en waffe kerffen wandelen dickwils voor by mijne deure, en worden ghevolght met groene lijcken*, dat is, menschen die in den fleur van haeren ouderdom ghestorven sijn.

Antwoorde.

Daer en is gheene swarighepdt van waer / of van wie de eerste rechtinnighe Christenen dit af-ghelcent hebben ; 'tis ons ghenoegh dat sy het metter daet goet ghevonden hebben / ende ghepleeght : want sy verstonen beter wat sy moesten doen / ofte laeten / dan wy / of ghe-lieden

Predikant,

Den Cardinael Bellarminus *lib. 2. de Purg. cap. 19.* sullende antwoorden op den reghel van het *Eliberitaensche Concilie* gehouden ten tijde vanden Keyser *Constantinus*, met welcken de ontstekinghe der waffe kerffen over dagh op de Kerckhoven wordt verboden ; seght dat die ceremonie wordt bestraff, ende verboden, om datse gheschiedde uyt de superstie der Heydenen, die meynden dat de doode lichamen jedts ghevoelden.

Antwoorde.

Hier uyt blijkt dat dit boozepde Concilie, niet de daet selve bestraff / ofte verboden heeft / maer alleenlijck het eynde ofte reden om de welke sy van sommighe onverstandighe Christenen, wiert ghebruyckt. Waer oer den booznoemden Bellarminus wel seght : Dese dwalinghe wegh-ghenomen zijnde, ten is niet quaet de selve ceremonie te ghebruycken tot een goet eynde, te weten, om te beteecken dat de sielen leven, ende de lichamen op haeren tijt fullen verrijfen, ende dat onse dooden, kinderen des lichts sijn, ende niet der duysternissen.

Predikant. Pag. 576.

Eyndelijck vercierren oock de *Mahometanen* de lijcken, en graven van de dooden met bloemen, en rieckende kruyden, dit doen mede die vande Roomsche Kercke.

Antwoorde.

Dit is mede een oudt ghebruyck gheweest bande eerste recht-sinnighe Christenen, eer Mahomet opt in de werelt was.

Soo getuyghet ons / voor eerst. Den H. Joannes Chrysofostomus *Hom. 42. ad Popul.* sprekende tot de Borghers van Antiochien, seght / dat sy het doode lichaem vanden Bisschop Ignatius hebben ontfanghen met kroonen.

Ten tweeden den H. Paulinus *Natali 3. de S. Felice*, daer hy seyd / dat het graf van den H. Felix moest bereert worden met kroonen.

Ten derden, den H. Augustinus *lib. 22. de Civit. cap. 8.* seght dat den outaer daer het lichaem vanden H. Stephanus onder begraven lach / bestropt was met bloemen.

Ten vierden, den H. Hieronymus *Ep. ad Pammach.* De mans, seyt hy / stroyen violetten, roosen, lelien, ende andere bloemen op de graven van hare vrouwen.

Ten vijften, den H. Prudentius: Wy sullen de doode lichaemen in't graf bestroyen met violetten, en groene meyen.

Predikant.

Da is af-gheleent van de Heydenen.

Antwoor-

Antwoorde.

Daer en is wederom gheen swaerticheydt : want 'tghene wierdt misghyupcht by de heydenen / is tot een goet ghebzyuck aen-ghenomen gheweest by de Christenen.

Predikant.

De taele van Ambrosius *de obitu Valent.* sprekende van de doot van *Valentinianus* , maecken wy de onse: *Laeten andere bloemen en lilien op de graven stroyen, onse lelij is Christus.*

Antwoorde.

Wanneer ghy de taele van Ambrosius wilde de utwe maecken / dan en moest ghy niet utwe epgghen taele / maer die van Ambrosius ghesproken hebben; dese luyt aldus:

Gheeft met de handen de heylighe mysterien : Laet ons voor *Valentinianus* ruste vraeghen met godt-vruchtighe affectie : Gheeft de sacramenten , de goddelijcke Mysterien: Laet ons de Godtvruchtighe siele achter-volghen met onse offer-handen; Hest ghy volcken , met my de handen op, in't heyligh , op dat wy ten minsten , met dese ghifte sijne verdiensten moghen verghelden. Ick en sal het graf met bloemen niet stroyen, maer sal sijnen gheest over gieten met den geur Christi : Dat andere heele manden met bloemen vol stroyen , onse lely is Christus, met dese sal ick sijne Reliquien Heylighen.

Dit is de epgghen taele van Ambrosius op die plaetse van u gheesteert. Siet nu eens of dit mede utwe taele is : Soo verre ist van daen / als het swart van het wit : Ambrosius spreeckt ghebedenswijse , ende ghy verbiedenswijse : Ambrosius begheert / dat / de wyle by besich was met offer-hande te doen booz de siele van *Valentinianus* , de andere sijn

graf souden bestropen met bolle manden van bloemen; en ghy wilt dat dit niet en gheschiedde: Weet dan dat desen H. Leeraer / het stropen van bloemen niet bestraft heeft: maer toeghestemt.

Derhalven / hoe beballen u de offer-handen / en ghebeden / die Ambrosius wilt ghedaen hebben booz de siele van Valentinianus?

LYSTE